

Szerkesztőség

és

KIADÓHIVATAL:

SOPRON.

Müller P.-n. 1. Tel.: 175

LEVELCIM:

SOPRON I.

POSTAFIÓK: 81.

FELSŐDUNÁNTULI HÉTFŐ

POLITIKAI-, TARSADALMI ES SPORT-HETILAP

Előfizetési árak:

NEMETORSZÁGBAN

Egész évre RM 12.-

Fél évre " 6.-

Negyed évre " 3.-

Első német kommentár a török kérdés új fejezetéről

Berlin, május

A Nemzetközi Sajtó Tudósító jelenti: A Németországba irányuló krómércszállításoknak török részről történt beszüntetése óta a német sajtó és az illetékes tényezők minden állásfoglalástól tartózkodtak a török kérdést illetően. Az első visszhang most az essen National-Zeitungban jelent meg. A lap vezércikként közöl „Törökország és Európa” címmel Ulrich von Hassel volt római német nagykövettől, aki abból az elvi kérdé-

désből indul ki, hogy Törökország Európához akar-e tartozni és hogy Európához való tartozása európai érdekből nézve kívánatos-e. A cikk mind a két kérdésre igennel felelt. Törökország vaskövetkezetességgel kitart a tengerszorosok birtoklása mellett nyilván azért, mert közvetlen török érdekeket véd ezzel. Törökország el van tökélyve arra, hogy nem engedje kiszorítani magát az európai államok köréből.

A törökök igényt tartanak arra, hogy olyan hatalomként kezel-

jék őket, amely közvetlen politikai és gazdasági összefüggésben áll Európával s egyenjogú tényezőként szerepel ebben az Európában. Ez ellen az érvelés ellen nem lehet felhozni józan ellenérvet — írja Hassel. — Ellenkezőleg: minden amellyel szól, hogy Európa újrendezésénél nem szabad megfélekezni a török tényezőről s meg kell szervezni mindkét fél javára az együttműködést, így elsősorban gazdasági tekintetben. MTI.

Mindenfelől

MTI: Jelenti: Tegnap délelőtt erős angolszász gépek behatoltak Románia területére. Már a határon az ellenség erős léghárításba ütközött. Nagy harcok fejlődtek ki, melynek során az angolszász gépeknek nagy veszteségük volt.

CSÜTÖRTÖKÖN délelőtt amerikai bombázókötélek repültek be erős távadászkötélek kíséretében Hollandia fölé, de közvetlenül, mielőtt elérték volna Németország nyugati határát, hirtelen megfordultak és visszatértek Angliába.

MTI: A keleti hadszíntéren meg mindig tart az átmeneti időszak, amelyet a Szovjet az új offenzívát előkészítésére használ fel. Lázasan folyik a csapatok felvonulása.

VICHY: Magyar Távirati Iroda jelenti: Az Algirban elítélt és agyonlőtt Cristofini alezredes kivégzéséért megtorlaskép az Annecy-ben működő francia hadbíróóság csütörtökön tíz vezető szakadárt halálra ítélt.

MTI: A Nemzetközi Sajtó Tudósító jelenti: Két hónapal ezelőtt, március 6-án merénylet áldozata lett Nédics tábornok miniszterelnök kabinetirodájának főnöke, Maszalovics ezredes. A belgrádi rendőrség hosszas nyomozás után most elfogta a két merénylőt, az egykori jugoszláv hadsereg két tisztjét.

MTI: A Nemzetközi Sajtó Tudósító jelenti: Stimson hadügyminiszter a csütörtöki sajtóértekezleten a következő kijelentést tette: A szövetségesek Európá ellen folyó jelenlegi légitámadásai elsősorban a német szállítási lehetőségeket akarják megbénítani.

AMSTERDAM: Mint a brit hírszolgálat jelenti, Stimson amerikai hadügyminiszter a csütörtöki sajtóértekezleten közölte, hogy az Egyesült Államok vesztesége az összes harcatereken április 30-áig 158.302 ember volt. (MTI)

OLBERG alezredes véleménye szerint a déli arcvonalon folyó harcok még korántsem jelentik a szovjetoffenzíva újabb megindulását. MTI.

17 löveget zsákmányoltak a magyarok két nap alatt a kolomeai arcvonalegyenlítő harcokban

A Magyar Távirati Iroda jelenti: 10. Hadjelentés. A hónap vézerkár főnöke közli: Az elmúlt két nap alatt az ellenség nagyobbarányú támadást csak he-

lyenként intézett a magyar csapatok ellen, amelyek azonban minden esetben összeomlottak. — Több harckocsit kilőttünk. A sa-

ját arcvonal kiigazítása céljából kezdeményezett harcok Kolomeánál sikerrel jártak.

E harcok során 17 löveget zsákmányoltunk jó állapotban.

Terrortámadás érte Budapestet

A Magyar Távirati Iroda jelenti. Angolszász gépek péntekre virradóra két hullámban terrortámadást intéztek a magyar főváros ellen. Az ellenség főképp robbanó és gyújtóbombákat dobott, sok helyen tüzek keletkeztek, amelyeket azonban hamar eloltottak.

Az ellenség ismét minden cél nélkül dobálta le lakónegyedekre a bombákat. Több bomba hullott a belvárosra, a Lipótvárosra, a Nagykörútra, a Zuglóra és egyéb lakónegyedekre. A terrortámadásnak több bérpalota és egy nagy szálloda épülete is áldozatul esett.

Estig beérkezett jelentések szerint a főváros fölött négy négymotoros bombázót lőttek le, amelynek ejtőernyővel kiugrólegénységét elfogták. Az emberéletben történt veszteségek és az anyagi károk megállapítása ugyancsak folyamatban van.

Károlyi Mihály vakmerő hazudozásai a londoni „magyar tanácsban”

Lisszabon, május 7

A brit hírszolgálat jelentése szerint a londoni „magyar tanács” megtartotta első teljes ülését Károlyi Mihály gróf, a 70 esztendő volt miniszterelnök elnöklétével. Az ülésen „cselekvési munkatervet” fogadtak el, amelynek egyik legfőbb pontja: bátor együttműködés a Nagybritanniával és Szovjetunióval való baráti kapcsolatok megerősítésére, ha Magyarországot felszabadították a német uralom alól.

Károlyival, állítja a brit jelentés, szövetségre léptek a magyarországi katolikus ellenzéki pártok vezetői és a szabadelvűek.

A tanács kijelenti, hogy végső célkitűzése a teljesen demokrata kormány felállítása s első célja a németek kiűzése. Felszólítja a magyarokat, lépjenek összeköttetésbe Tito jugoszláviai partizánjaival és a szovjet haderővel Kárpátján.

A kilenc pontból álló cselekvési munkaterv a többi között

nem ismerte el jugoszláv és csehszlovák területeknek Magyarországhoz történt csatlakozását, valamint a bécsi döntést, amely Erdély egy részét Magyarországnak juttatta. A tanács fogadalmat tesz, hogy „megsemmisíti a fasizmust és haladó, demokratikus Magyarországot teremti”.

Károlyi kijelentette, hogy nem szándékozik kormányalakítással kísérletezni, de reméli, hogy az új tanács tanácsadó testületé (consultative assembly) fejlődik ki. MTI.

BOLDOGASSZONY

— Legenda —

Már alkonyodott. János bácsi-val, az öreg favágóval lassan belágtunk le a kincsedő erdő méredékén. Az erdő szélén János bácsi megáll és rámutat egy nagy tölgy alatt meghúzódó halomra. — Hát azt tudja-e fiatalúr, hogy ki fekszik ott? No, de úgyis tudom, hogy tetszik a fiatalúrnak az ilyen, nehogy elvesse borjút, inkább elmesélem.

Egyszer réges-régen a kastélyban a Jankovics grófok laktak, ők voltak a földesurak. A fiatalabbik Jankovics, titentelen ember, mindig haragos volt. Egy alkalommal nagyon megharagította a cselédség, hát mint az oroszán rohant le-föl szobájában. Amint kipislantott az ablakon, dühtől elfehéredve látta, hogy a szemközti házban dolgozó cserepes vele egymagasságban van. Előhúzza revolverét, hogy lelője a cserepest, mert nem lehet az, hogy a gróf és a cserepes egymagasságban legyenek. A lövés után nagyot puffanva esett le a cserepes a földre.

Egy esztendőre rá, gyászdiszt öltött a kastély. Meghalt a gróf. Senki sem szerette, hát kiparancsolták a cselédek a temetésre, hogy legyen, ki gyászolja. A Boldogasszony kápolna kriptájába vitték, mely a Mária-oltár alatt volt. Alig hogy betették a kriptá ajtaját, besötétedett, erős szél kerekedett. Fázósan húzták összebb réklíjukat az asszonyok, a férfiak meg begubóztak a szürbe, aztán mentek haza. Idejében is volt. Alig hogy hazafértek megnyillott az ég, dörgött, villámlott. Isten haragja, Isten uja, mondogatták, mert gyilkos gróft temettek a kápolnába, a Mária-oltár alá. Ki se mozdult senki.

Csak a csősz járt a határban, no, meg a bakter átrátsált lenn a földben. Cuppogott a sárban a csősz hatalmas csizmája, de azért csak járta körűtjét. Amint a kápolna elé ért, hirtelen kivágódott a nehéztölgyfakapu. Égi fény vágott ki rajt, s glóriában a Szűzanya. Fázósan húzta össze magán kékefehér ruháját s ment a szakadó esőben az oldalban álló hatalmas tölgy alá. A fénytől, égi jelenéstől megmeredt csősz futott fölcsúdvá a falu felé. Ijeden verte a plébános ablakát. Eppen vendége volt a szentéletű bűki káplán. Hadarva mondta el a dolgot, a sekrestyés félreverte a harangokat, gyülekezett a nép. És megindult a menet.

Az élen a csősz meg a sekrestyés csengettívvel, mögöttük a két pap, azután templomi zászlókkal a nép. Az eső tovább szakadt, dörgött-villámlott kegyetlenül. Az elszórvülködés moraja futott végig a tömegen a tárt kápolnakapu látán. A tölgy alatt az erdőszélén pedig ragvogott a fény. Énekelve, imádkozva veszi körül a nép a glóriás Máriát. Elibe borul füstölővel a plébános: — Szűzanyám! Gyere vissza a kápolnába.

A nép remegve imádkozik. Az égből mintha dőzsával öntenék a vizet. Végre a szentéletű bűki káplán kérésére visszatér a Szűzanya, ha megigéri, hogy holnap, reggel kivesszék a kriptából a koponót.

És most indul a menet. Elöl égi fénytől övezve a szűz, mögötte a papok, nép. Dörrenve vágódik be az Istenanya mögött a kápolnakapu. És imádkozva oszlik a nép.

1944 május 12-16, péntek-kedd

A magyar irodalom örökeletű kincse

Sári bíró

Móricz Zsigmond vígjátékából írta: Tersánszky Jenő.

Főszereplők: **Mály Gerő, Lázár Mária, Kelemen Éva, Gözmány György**
A soproni Elite mozgóban

Másnap markos legények emelnek ki a koporsót, de csak hat pár ökor segítségével sikerül kihuzni a sírboltból. Felvontatták az erdőszélre s eltemették oda, hová Mária menekült a hatalmas tölgy alá.

Észre se vettük, s már a kápolna előtt álltunk. Még a mese varázsa hatott ránk. Csend, imádságos csend száll reánk. S a csendbe beleszólnak a falu harangjai és ráfelel felettünk a kápolna harangja is. És levettük fejfedőnket és belekezdünk az Urangyalába. Befejez-

ve az imát még ránkvetette utolsó sugarát a nap és visszaverődött. János bácsi fényes fejszén. „Igy volt fiatalúr” — mondta és ráncos arcára két fényes könyecsepp bugygyant. Megfricskázta csizmája orrával az út kavicsát s indultunk a falu felé.

Pandora szelencéje

Mielőtt beszennyeznék az égboltozat tisztá kékségét vagy az éjszaka csillagokkal teletűzdelt álomfekete palástját, az idegek már megfeszülnek és az amugyis próbára tett szívek gyorsabban kezdenek dobogni. Ugy jönnek mint a vérszomjas héjak, vagy azok a kiéhezett és gyűlöletes madarak, amelyek tömegesen szelik át a harcterek csendbe és halálba merült térségeit és miután gyáván körülnéznek s meggyőződnek arról hogy orozva megkezdhetik förtelmes munkájukat, — hirtelen lecsapnak a gyanultan csendre. Ugy jönnek, mint a kultúremberiség legszűgyenletesebb és soha el nem feledhető, soha meg nem bocsátható, semmivel sem magyarázható vagy menthető orgyilkosai, olyan reklámozó és annyira Hollywoodra emlékeztető penitáns tünetséssel, hogy az ember legszűgyenesebben egyetlen mindent kifejező közlegyintéssel intézné el őket, ha a kéznek nem kellene öklöb: szorulnia és az embertelenség fölötti keserűség nem szorítaná fáján össze a torkot, nem telítené egy hosszú életre szóló gyűlölettel a szívet.

Ezek a zúgva szálló, a levegőt tompa reszketéssel megtöltő gépmadarak a modern idők kalozai-ként cirkálnak az Európa fölötti légtengerben és akik benne ülnek, akik irányítják, azokat nem a klasszikus értelemben vett férfias, bátor harci szellem hatja át, hanem a gangsterizmus „szalonképese” ütött meglapuló, vagy orozva támadó, lehetőleg minél több fájdalmat osztó és a sok ártatlan vér kiontásával megfélemlíteni, terrorizálni akaró alvilági harcmodora. Az amerikai filmgiccs így került át a valóságba, a fájdalom csak az, hogy Európának kell megismernie ezt a különleges „amerikai stílust”. De az is bizonyos, hogy soha elfelejteni nem fogjuk ezt az elénk vetített torz, de vésszen igaz tükörképet.

A levegő kalózi egyszer a Hansa városokra rohannak rá tüzzel, vassal és foszforral. Mások az európai kultúrember lüktető halántékával hallja hogy a csendálatos kölni dóm, vagy a roueni székesegyház romokban hever, hogy pótolhatatlan könyvtárakat, középületeket, iskolákat, kórházakat, műemlékeket ragadt el örökre tőle, mint az európai sors és kultúrkatasztrófa egyik tagjától a légi betyárok fanatikus romboló mániája. Tegnap Firenzét bombázták,

ahol az Uffizi képtárban, a Palazzo Pittiban vagy a Palazzo Vecchio-ban valamennyiünk kincsei, Rafael, Donatello, Michelangelo képei hirdetik azt, amit Amerika soha de soha megérteni, felfogni vagy lemnérni nem tud a maga felhőkarcolós, vasbetonos, üres és csupán a rekordok előtt felajultán térdre-kadó lelkivilágával. A zuhogó bombák mintha valami ördögi kiszámítottással keresnék meg az úgynevezett ipartelepek, gyárvárosok mellett mindazt, ami nekünk több mint pótolhatatlan érték és több mint egyszerű hagyomány, hiszen elválaszthatatlan tartozéka az európai földnek és annak az európai léleknek, ami mellett számtalan semmivé törpül a legbüszkébben nagydobra vert gigantikus méretű felhőkarcoló is. Mintha éreznék ezt azok a légi betyárok, akik egyszer az ősi cassinói apátságot próbálják kiradirozni az európai összképből, mások az álom-zépek és szinte múzeumi áhitatot árasztó olasz vagy a halhatatlan Európát hirdető német, ujabban pedig magyar városokat is.

Az ember néha nem is akarja elhinni, hogy ilyen feneketlen sötétség, gyűlölködés és pusztítási szomj lehessen urrá azokon, akik mégiscsak emberek volnának, kellene hogy meglátszák vagy legalább ösztönösen megérezzék a szépet és ha már képtelenek felfogni az európai kultúra jelentőségét, legalább szíven vágja őket a pusztuló otthonok szörnyű képe, az ártatlan asszonyok és gyermekek, öregek és betegek tragédiája és a rombolás azon szabadjára engedett démona, amely egyszer még megfordulhat és kiszabadítója sújtat vissza a borzalmak minden borzalmával.

Pandora szelencéjének tanulságos története kísért vissza ezekben a nagyon józan és nagyon reális háborús hetekben és hónapokban. Szabadjára engedték a vérgőzös fejű hatalmasságok odaát a rombolás, a pusztítás, a gátlánerő nélküli embertelenség démonát és úgy járnak majd vele, mint az a vakmerő bűvészinas, aki a szabadon bocsátott démonot nem tudta visszazaparancsolni. A felszabadított sötét ösztönök nem fognak tiszteltet és teljesen lehalalkulva, megfigyomdva megállni vagy pláne nyomtalanul visszafeléjődni akkor, amikor a légi betyár egyszer befejezi „küldetését” és visszalép az úgynevezett hazai földre. Amerika már most rettegve gondol a hábo-

rút követő időkre, amikor katonáinak egy igen tekintélyes hányadából — miként az az első világháború után is történt, — a békeparra történő átállás következtében matematikai pontossággal kiszámítható munkanélküli lesz. Az európai ipartelepek lebombázása észrevehetően oda tendál, hogy ezt a rettenetesen várt krízist a lehetőség szerint elodázzák, tehát piacot biztosítsanak az amerikai iparnak az európai kontinensen úgy és olyan mértékben, ami kizárja legalább egy jó időre a tízenkétfélmillió munkanélküli tömeg kényelmetlen tényét.

Ugyánakkor pedig ez a „Made in USA” féle „hadviselés” kétélyet akar ütni egy csapással. Az ipari ipar és versenyképesség pusztítása mellett, — amiről már a gyermek is tudja nálunk, hogy a lehetetlenséggel határos a legfeljebb torz vágyalomként se-gározhat szét odaát a tőke és profit megszállottjaiban, — el akarják pusztítani az európai lelkiélet és szellemet, szét akarják tüzélni a foszforral rombolni az európai élet tulajdonképpeni értelmét, hogy csak az európai piacot, hanem az európai embert is „megpuhítsák” az amerikaiizmus, a vasbeton kultúra, végül pedig a legjelketlenebb kiuzorázás számára.

Csakhogy ezuttal az amerikai számításokba hiba csúszott. Európa a gangster hadviselést meg tudja soha elfelejteni. Az európai ember nem felejt el kultúrjavarait, értékeit, műkincsét, puritizását. Nem felejtenek az alkiket nincstelen földönfutók tettek. Akiknek szüleit, feleségeiket, gyermekeit gyilkolták halomra vagy tették egész életükre nyomorékká. Alkikben megingatták az emberiségbe vetett hitet és azoknak boldogságot, szabadságot, két ígérték, de csak boldogtalanságot, kínzást, fájdalmat és ha fel nem száradó könnyeket tudtak adni. Az amerikai „ipari bűnös” olyan fegyverrel kovácsolt, amely éppen a számító és nyugtalan líhegő amerikai ipart találja a haladás biztonsággal és ugyanakkor örökre ellenszenvesé, elszelhetetlené teszi számunkra magát az amerikai életformát. Amerika amikor milderre ráébred, akkor már késő lesz.

És akkor a kiszabadított démon majd elvégzi odahaza a többi. Pandora üres szelencéjéből a hideg lehellete már is ére-

A legidősebb film a Városi Moziban:

ALFA TAU (Az acélcápa)

A tenger hőseinek érdekes hőskölleménye! A legjobb tengeri felvételek, amelyek eddig készült k! Páratlan élmény!

Bemutatóra kerül keddtől-csütörtökig!

A soproni Városi Moziban

Az Atlantik-Charta

„Wall Street Journal” jelenti: Kairó és Teherán után közvetlenül bekövetkezett az a korszak, melyet „nászutazások” korszakának nevezhetnénk, miközben magától értetődőnek tartottuk, hogy a „három nagy ember” mindent arra fordít, hogy a háborút befejezzék és a világ jövőjét az Atlantik-Charta szerint átfarmálják.

Az első kellemetlen akadály a Moszkva és Lengyelország között történt szakadás volt. Rövidesen rá a Szovjetunió és Csehszlovákia szerződést kötöttek.

Azután következett a szovjet „Curzon-vonal”-terv és közvetlenül utána Moszkva megtagadta, hogy az emigráns jugoszláv kormányral hasonló szerződést kössön, mint Csehszlovákiával. Később megtagadták közvetítési javaslatunkat a lennyel vitában.

Az események hatása alatt, lehullott a lepel az Atlantik-Chartáról. Ha az okmány VIII. szakaszát vizsgáljuk, feltehetjük, hogy a „reális” szemlélet, helyet cserélt a „szellemi” — legalább is addig, amíg nagy szövetségesünk (Szovjetunió) érdeke megkívánja — és a kedélyek ismét Smuts tábornok nézete felé fordulnak a világ alakulása nagyban függ az Atlantik-Chartától. Szovjetország fenntartja magának azt a jogot, hogy mekkora területet adjon vissza a lengyeleknek volt országukból és hogy ott milyen kormány uralkodjon. Semilyen hatalom nem akadályozhatja meg ebben a Szovjetuniót. Az Atlantik-Charta megsértése lenne az, ha a Szovjetunió így cselekedne, de hogyan lehet ezt megakadályozni? Ebben a kérdésben nem dühöngtünk, legalább is addig, amíg a háború tart. A kérdés, ami bennünket foglalkoztat: Mi lesz a háború után? Mert az Atlantik-Charta a háború utáni világgal foglalkozik. A lengyelek is felteszik ezt a kérdést. Senki azonban nem hiszi el, — még ha oly nagy a rekonszenze is a lengyel „eseményekkel” szemben, — hogy Nagy-Britannia és mi, vagy csak egyik is közülünk a lengyel jogok miatt — akármilyen világosak is azok — háborúba keveredjünk a Szovjetunióval.

Milyen következtetést vonhatunk le az adott tényekből? E cikk írója szerint csak egy lehetséges. Messze vagyunk még azon reményektől és kívánságoktól, melyek az Atlantik-Charta-ban határozott kifejezésre jutottak. Lengyelország még csak az első „próbakő” ezen okmány hűtőréjének, melyben szemben állunk. Sok ilyen próbakő lesz még, melyek éppen ilyen fontosak.

Ez azonban nem jelenti azt, hogy feladjuk kívánságainkat. Ez azt jelenti, hogy szíveinket és kedélyeinket állandóan meg kell vizsgálnunk s arra kell ügyelnünk, hogy cselekvési módunk mint mindig — amennyiben lehetséges — reményeinkkel összeegyeztethető legyen, miközben a világ, mint ahogy szeretnénk lassan utat tör magának a világosság felé.

New York (United Press):

„Anglia fáradt, öreg emberhez

hasonlítható, aki csak némileg teljesíti kötelességeit”, ezek az amerikai haditermelési-hivatal alelnökének, William Battinak szavai, a new-yorki svéd kereskedelmi kamara előtt. Előadást tartott az USA szerepéről a jelenlegi háborúban. Az USA háborús erőfeszítései még csak most kezdődnek. Blatt még a következőket jelentette ki: Amerika belső frontjának legnagyobb veszedelem polgárainak önelégültségében van.

Miről írnak „odaát” a lapok?

A „Dagens Nyheter” new-yorki tudósítója jelenti, hogy John Bricker, Ohio állam kormányzója és elnökjelölt beszédet tartott, amelyben követeli, hogy az amerikai pénzlet vásárolt stratégiai támaszpontokat a háború után is meg kell tartani.

Ezzel kapcsolatban Walter Lippmann a „United States News”-ban azt írja, hogy Roosevelt elnök is azon a véleményen van, hogy a szükséges támaszpontokat az USA-nak biztosítani kellene. Walter Lippmann megjegyzi, hogy Dakart nem lehet amerikai ellenőrzés nélkül hagyni és, folytatta: „Az előnk Madagaszkárra, Új-Kaledóniára, Francia-Guayanára, St. Pierre-ra és Miquelen-re is gondol.”

A „Times” „Idegek dolga” címmel ír a washingtoni invázió-pszichozisról: „Az utóbbi hetekben csaknem minden problémát háttérbe szorított Washingtonban az invázió kérdése. Mindenki várakozott. A következő 'sakkhúzás' Eisenhower lett volna s senki sem akart határozni mindaddig, míg a sakkhúzás meg nem történik. De, ha az invázió nem következik be rövidesen — meddig várhatnánk még a nagy washingtoni döntésekre?”

A „Forbes” a „Daily Mail”-ben állást foglal a brit politikával szemben, melyet a kis nemzetek és semlegesek ellen folytat. A brit külügyminisztériumot ezek a szavakkal figyelmezteti:

„Övakkodjatok a vastag bot-módszerétől, mert ez kétélű fegyver.” Hogyan lehet ily komiszul viselkedni? Az a diplomáciai mentesség nemcsak kiváltság, hanem jog is, melyet Anglia szándékosan megsértett. „Hitler legyőzése” — folytatja Forbes — az angolok kénytelenek voltak oly dolgokat művelni, melyekért nagy lármázást csaptak volna, ha ugyanezeket a módszereket a németek használnák. Országokat ítéltünk el azért, minthogy szigorúan ragaszkodtak szerződéseikhez. Ahelyett, hogy diszkretnen tárgyaltunk volna velük, a brit külpolitika ostobán és méltatlanul vádolta őket. Csaknem minden idegen diplomata húzódott volna az új helyzettől, de — úgy véli végül Forbes — tulajdonképpen a király dolga lett volna felvilágosítani őket a példátlan intézkedések felől, minthogy azok a diplomaták a királyi udvarnál, nem pedig a londoni külügyi hivatalnál vannak akkreditálva.”

Az Észtországban leszállt orosz ejtőernyősök közül az egyik azonnal jelentkezett a hatóságoknál, ahol aztán az 1941-ben elhurcolt észtiek sorsáról bővebb felvilágosítást adott. Bemannoda szerint a Dorpat, Werro s a Narva tartományokból elhurcolt észteket Sverdlovszkba szállították, ahol kemény munka és földmunkákat végeznek. Az egyik kényszerláborban elhelyezett 700 észt közül több mint 20 százalék éhínségnek esett áldozatul.

Mi ujság a nagyvilágban?

„A kis nemzetek elutasító magatartása a szövetségesek elnökművi politikájával szemben mindinkább nyugvó állapotba került,” ez volt a megállapítása dr. Schmidt követnek a Wilhelmstrasse mai sajtóértekezletén, rámutatva a semleges sajtóhangokra. Ezzel kapcsolatban a szemtelenség ácsaportjának nevezi az

„Office of War Information” által előterjesztett azon indítványt, hogy a svéd csapágygyárakat bombázzni kellene, hogy ily módon Svédország kényszerítve legyen németországi szállításait beszüntetni. Semlegeség, embriesség, szabadság, függetlenség stb. fogalmak csak valamikor voltak magától értetődőek az USA-ban, álla-

pitotta meg dr. Schmidt követ és hozzáfűzte, hogy véleménye szerint alig lesz európai állam, mely ennek a nyomásnak engedne. A semlegesek elleni fenyegetésekkel kapcsolatban, miszerint azok szüntessék be szállításaikat a háború után, is Németországba, a követ a következő nyilatkozatot adta: E háború előtt nem az európai országok futottak északamerikai áruk után, — hanem éppen az amerikaiak járták keresztül-kasul Európát, hogy áruikat eladhasssák, hogy 12 millió munkanélkülitől megszabaduljanak. Nevetségesnek tartotta a követ, hogy az európai országok a háború után rászorultnak az amerikai árra.

A „PK” c. new-yorki esti lap vezércikkét közöl a brit alsóház keddi esti üléséről. „Ha Churchill és társai azt gondolják, hogy a brit kartellek hatalma továbbra is fennmaradhat, hogy a munkások sorsán csak fél intézkedésekkel segítenek, ahelyett, hogy Anglia összes termelői erőit megszervezzék és bevetnék, akkor Anglia jövője nagyon szomorú lesz. De, ha a brit vezetés még rendelkezik egy kis ésszel, ami Churchillnél és Shinwell-nél, Grigg-nél és Greenwood-nál nem látszik, akkor Anglia nagysága ismét tündökölni fog.”

Harold Laski tanár, a Labour párt alelnöke Blackpool-ban tartott beszédében egy szociális Angliáért szállt síkra. Nagy figyelemmel kísérte a háború eddigi folyását s rájött, hogy a nemzet élete egyetlen egy emberben, Churchillben összpontosult, Churchill csak a győzelem szimbóluma, de meg kell állapítani, hogy Churchill évről-évre, minél közelebb érünk a háború befejezéséhez, mindinkább visszahúzódik. A háború 1. évében nagy politikus volt. A 2. és 3. évben kalandor lett. A 4. évben az új-kőkorszakba bujdos vissza és — teszi hozzá Laski hallgatónak nevetése közzepette — ha a háború még egy évig eltart, akkor Churchill az ó-kőkorszakban állana.

„A piemonti herceg lehetségesnek tart egy latin népek közötti együttműködést, de elfelejtette, hogy mi spanyolok nem vagyunk kommunisták, — írja az Oviedo-ban megjelenő „Regio” c. ujság. A „Caribald” hadostájt, mely jelenleg Tito oldalán Jugoszláviában harcol, mi már jól ismerjük polgárháborúink idejéből, természetesen csak hátulról, minthogy a többi nemzetközi brigádokkal együtt Franco tábornok csapatai elől elmenekültek. Összefoglalva csak annyit mondhatunk, hogy a piemonti herceg ugyanahhoz a társasághoz tartozik, mint ahová a hazaáruló Badoglio s éppen úgy támogatja a kommunizmust és hozzájárul Róma elpusztításához.”

HÁZTARTÁS

— Kedves lányom, kissé megdöbbenve kellene élnetek. Így nem lehet háztartást vezetni, olyan rengeteg pénzt költöttek el!

— Ugyan mama, hogy mondhatnánk olyant, hogy a háztartásunk sokba kerül? Hiszen alig vagyunk odahaza, majd mindennap magából vacsorázunk.

„Öcsém-uram“

Napszállat előtt mindig kiment a Dunapartira és hosszú száru pipájából szaporán eregette a füstöt. Csak a szunyogok menekültek előle. Az emberek nem kerültek el. Kicsiny is, nagy is tisztességtudón emelte meg kalapját, ha az útja mellett vezetett.

Az öreg Guzsaly 92 esztendő terhével a vállán, csak állt a Dunaparton. — mindennap ugyanazon a helyen és úgy nézte az eget akár a daru elköltözés előtt. Sudár dereka szállaegyenesen feszült a levegőben. Vastagüvegű pápaszeme belemeredt a sokszínű Dunába, mintha magába akarná szívni, mintha evvel a tündérképpel akarna mindennaptól elbűsülni.

Hogya szíve volt a Dunát, — hisz a malma ott zakatolt a nagy vizen a sziget előtt, egy életem át... Mindenki ismerte, mindenkit ismert. Áldott, jó ember volt: egyszerű, csendesbészédű és szerény. Csak egyszer villant meg valami csöppnyi büszkeség a szavában. — amikor Teréz néne fölött is megkondult a lélekharang. Hosszúszáru pipájának laposra ragott csutorájával tempósan simított végig dörzsűn kajla bajuszán s úgy mondta bele az iszapzagú levegőbe: „No, — most már én vagyok a faluban a legöregebb!“ Aztán kihúzta még jobban szálfaderekét és egyenes léptekkel vitte harza legnagyobb kincsét, egyetlen büszkeségét: 92 esztendejét, amit az Isten kegyelme adott neki.

Pár hónap múlva új ember költözött a faluba. Alacsony, köpcös pirosarcu, fehérfejű öregúr. Azt mesélték róla, hogy régebben patikája volt valahol az Alföldön, aztán most azért jött ide, hogy a jó dunai levegő tiszta csendjében megpihenjen. Pattogó beszédű, paprikás szavu ember volt. Széplecsényi bácsi és úgy jött-kelt a faluban, mint aki tudatában van értékének. — már ami különösen a korát illeti. — Leöcsémezett mindenkit, akivel csak beszélt. Egyszer, — hogyan, hogyanse történt. — a vén Guzsaly Ferencet is. Hetykén, kurtán. — bizonyos lenézéssel.

Akárkitől kérdezte is, senki sem tudta megmondani az öreg Ferencnek, hogy hány éves lehet a patikus? Pedig csak éppen ezt az egyet szeretete volna megtudni. Pél fölül hallotta ugyan, hogy 48-ban gyerekek voltak, mert arról már mesélt valahol. Szomorúan csillant meg a vastag pápaszem. Feltette a renoméját. A vén pipaszár is, mintha csak ezt mondta volna, hogy mer nálam valaki, az én falumban öregebb lenni?! És elkecserecsében mérgezen pöffentett bele az alkonyódó levegőbe. A szunyograj ijedten menekült. — No megállj, — hát ha senki sem tudja, — majd én megtudom, — s dühében okkorát sodort öreg bajuszán, hogy az talán félcentit is nőtt egy pillanat alatt.

Hazament. — előkotorászta és a zsebébe dugta a keresztlevelet. Erősen készült a nagy találkozóra.

Adjon Isten öcsémuram! — köszöntött rá pár nap múltán a vén molnárra a Főutcán a patikus.

Egy pillanatra, — mintha kővé vált volna, úgy állt meg az öreg Ferenc. Öcsémuram?! — mo-

tyogta, s a vastag pápaszem alatt keményen, a régi tüzzel csillant meg, — szíri az egész felső multját végiglátva, — eres, öreg szemé. Aztán kihúzta magát, mint a vén sas, ha támadni készül.

— Fogadj Isten! felelte pattogva, aztán végigmérté kétszer is az ellenfelet. — pipaszárával meg utat nyitott a két kókadit bajusz-vég között a szónak, majd kibugygyant a fogatlan szájon a súlyos kérdés: ... Mikor született maga, patikus uram? —

— Mikor születtem? Hehe!... — hogy mikor születtem?! Hát 44-ben, öcsémuram!

— 44-ben?! ... mert én is...

— ? — Szeme újra végigszaladt az alacsony öreg emberen, mintha bele akarna látni, — mint a nagy tétbe játszó kártyás a partnerébe és tovább kérdezte: — Aztán melyik hónapban patikus uram? —

— Hogy melyik hónapban? — Hát márciusban! Márciusban öcsémuram!

— Márciusban? — ... mert én is...

Főlszaladtak a ráncok a homlokára, egy nagy lélekzetet vett, — aztán úv kérdezte tovább:

Hirek mindenfelől

— A MÁJUS 1-I német nemzeti ünnep alkalmából ebben az évben is sok külföldi államfő és kormányfő üdvözölte a Führert és szívesen hangú üdvözlő táviratokban fejezték ki jókívánságukat. (MTI)

— A TENNO 43 ÉVES. A japán császár szombaton ünnepelte 43-ik születésnapját és ezt a napot egész Japán nemzeti ünnepként ülte meg. A japán állam legfőbb méltóságai megjelentek a császári palotában, hogy szerencsekívánataikat fejezzék ki a Tennonak. A háborúra való tekintettel az előző évekhez hasonlóan ezúttal sem voltak különösebb ünnepségek. (NST)

— MEGHALT A PÁRISI DIVATKIRÁLY. Paul Poiret egykori francia divatkirály és milliós, aki a századforduló idején alacsony sorsból Páris divatdiktátórává küzdötte fel magát, a francia fővárosban meghalt. Milliósok keresett tehetségével, de pénzt ugyanolyan könnyen szét is szórta és teljesen szegényen halt meg, miután nemrég tért vissza Párisba.

— REVAL: Az Esztországból leszállt orosz ejtőernyősök közül az egyik azonnal jelentkezett a hatóságoknál, ahol aztán az 1941-ben elhurcolt esztek sorsáról bővebb felvilágosítást adott. Bemondása szerint a Dorpat, Werro, s a Narva tartományokból elhurcolt eszteket Swerdlowskba szállították, ahol kemény erdei- és földmunkákat végeztek. Az egyik kényszertáborban elhelyezett 700 eszt közül több mint 20% az éhínségnek esett áldozatul.

Pénteken éjjel Sztalin váratlanul magához kérte Stanilaus Orelmanskót, egy amerikai-lengyel, rom. kat. papot, aki nemrég került Moszkvába. Körülbelül két óra hosszat beszélgettek Molotov külügyi népbiztos jelenlétében. Orelmanski röviden úgy nyilatkozott, hogy az „eredmény-

— Aztán hányadikán? —

— Hányadikán, — hogy hányadikán? — hát 23-án. 23-án öcsémuram!

— 23-án. Hm, 23-án. Különös, nagyon különös, — mert én is. Ehen e, — itt van e, ütött a zsebére. 44. — március 23. Bizony akkor születtem én is patikus uram!

Nagyot szippantott a hosszúszerű pipából, sercegve pattogott a rövidrevágott fehérnégyes, szikrát hányt a gipsz-pipa öble, — aztán fűjt egy nagyot és megszólalt megágyászva:

— Csak még azt szeretném tudni, hogy hány órákor?

— Hát délelőtt 10-kor, délelőtt 10-kor öcsémuram! rikácsolta pulykavörösen a patikus.

Fenec, meg mintha egy fejfel nőtt volna meg hirtelen. Hát-rább lépett egy lépést, szeme győzelemittasan nagyogott, hangja érces lett, csengő és kemény. Csak 10-kor?!

— Mert én reggel 5-kor, — értette, reggel 5-kor: — Taknyos!

Azzal sarkon fordult, büszkén nekivágott a falunak és úgy pöfögött végig a Főutcán a gipszpipa, mint a mozdony kéménye, mikor célhoz ér.

kitűnő“, de hozzátette, hogy Sztalin marsall többször úgy nyilatkozott, hogy a Szovjetunió szabad és független Lengyelországot akar felállítani.

A 10 éves Jaan Allik-ot akit észti önkéntesek félig megfagyva a Narva-front erdejében találtak meg, egy sebesült-szállítmánnyal Revalba érkezett, ahol most egyik nagynénje ápolgatja. A kis fiú elmondta, hogy éppen hazafelé tartott, midőn lövésekre lett figyelmes. Észrevette, hogy a bolsevisták szüleit és nagyapját megkötözve kihurcolták a házból. Félelmében elbujt egy bokor mögött és megfigyelte, hogy több házból is hucolnak ki embereket. Az egyik kis téren összegyűjtötték őket, ahol már összegyűlt a falu lakossága. A térré érkezett egy tehergépkocsi is, ahonnan áásokat adtak le az első sorban állóknak. Utána névsorolvasás következett s az illetők, köztük volt édesapja is, kénytelenek voltak gödröt ásni, s amikor ez meg volt, oda kellett állni a gödör mellé, ahol aztán a jelenlevők szemeláttára agyonlőtték őket.

— MEGKERÜLT KIRÁLYI KORONA. Olle Kjelström svéd történetudós nagy feltűnést keltő felfedezést tett. Egy régi koronáról, amely a XIII. század elejéről származik és amelyet a stockholmi nemzeti múzeumban őriznek, megállapította, hogy német császári korona. A korona az úgynevezett göslari ereklyeszékényen látható és ennek fedelére szerelték fel dísz gyanánt. Valószínűleg II. Frigyes német császára volt, aki többször tartózkodott Goslarban. A korona a harmincéves háború idejében egy hadiszakmánnnyal együtt került Svédországba.

— MINDEN HETEDIK HORVÁT FÖLDTULAJDONOS! A mai Horvátország területén 5.636.659 lélek él. Ezeknek túlnyomó része földműveléssel foglalko-

zik s ebből a munkából 4.471.148 ember él. 839.685-nek van földje, ami azt jelenti, hogy minden hetedik horvát földtulajdonos. Természetesen a túlnyomó nagy része törpebirtokos, mert 500 hektáron felül (865 kat. hold) csak 68 földbirtok van, vagyis az összes földbirtokok 4.4 százaléka. Az ország lakosságából 14.480.000-an és gyáriparban csak 271.933 személy helyezkedett el.

— A TÖLGYFA fogyasztja a legtöbb vizet, naponta 85 liter. Utána következik az égerfa, napi 66 literrel, majd a nyírfa mintegy 58 literrel. A túlelvélük lényegesen kevesebb: a beérkező 13, az erdei fenyő 9, sőt van olyan fenyőfajta is, amelyik csak 2 liter vizet fogyaszt.

— JAPÁNban a 15 leggazdagabb család tartja kezében a gazdasági élet 50 százalékát. A híres és a világsajtóban is sokat emlegetett családok, amelyeknek a döntő szavak az ország politikai életében is van, ezek: a Mitsui, Mitsubishi, Sumitomo, Yasuda, Shibusava, Kawasaki, Yamaguchi és a Konoike családok. Közülük az első három a japán nemzeti vagyion negyedrésze fölött rendelkezik. Az ország kereskedelmének és iparának 15 százalékát egyedül a Mitsui-család tartja kezében. Az elsorolt 8 család kezében van a japán acélipar 74, a cukoripar 42, a textilipar 40 és a szénbányászat 31 százaléka. A Mitsui és a Mitsubishi-családok a malomipar 99 százaléka fölött rendelkeznek, a papiripar 84 százaléka pedig a Mitsui családé.

— EGYIK TUDÓS MEGÁLLAPÍTOTTA, hogy az emberek naponta átlagosan 18.000 szót ejtenek ki. Természetesen ez csak a kultúreberekre vonatkozik. Ha az ilyen ember beszédét írásba foglalnák, ez naponta 54 frott oldalt tenné ki. A napi 54 oldalból évente 66 olyan könyvet lehetne nyomtatni, amelyeknek mindegyike 300 oldalas. Tehát egy átlagbeszédű ember 70-ik életévéig mintegy 4500 könyvet kitevő szöveget beszél. Ezek a megállapítások nem általánosíthatók, mert a bőbeszédűek ennek talán a dupláját is elérik. A nagyvárosok lakói inkább bőbeszédűek, viszont a vidékiek szűkszavúbbak és így „beszédtejesítményük“ is valamivel kevesebb.

— WASHINGTON: A „Time“ „Idegek dolga“ címmel ír a washingtoni invázió-pszichológusokról: „Az utóbbi hetekben csaknem minden problémát háttérbe szorított Washingtonban az invázió kérdése. Mindenki várakozott. A következő sakkhúzás Eisenhower lett volna s senki sem akart határozni mindaddig, míg e sakkhúzás meg nem történik. De, ha az invázió nem következik be rövidesen — meddig várhatnánk még a nagy washingtoni döntésekre?“

Felsődunántúli
HÉTFŐ.

Felölts szerkesztő és kiadó:

Kardos Árpád.

Németországi főmunkatárs:

Farsky Tibor.

Kiadja Fidelitas Lapkiadó

Vállalat Ltd.

Nyomatott:

vargyas Máté Ernő

könyvnyomdájában, Sopron.